

”SÄNKEGÖLSÄLGEN”

Nedskrivet efter berättelse av tre av de som voro med, och i stort sett lämnat lika uppgifter. Året var 1934 eventuellt 1935 månadsskiftet augusti – september. Det fanns fortfarande ”Män” kvar som bodde på skogen och kunde allt om jakt. Och att gå miltals och bära stora bördor var för dem vardagsmat, en nödvändighet för att leva vidare. Naturen hade fostrat dem, de var starka, sluga och krusade ingen. Deras kvinnor skötte sitt och höll käften, glada över varje köttbit i saltbaljan. Axel och Alvar i Haddemålen jagade den dagen i ”Söra marka” området kring ”Stora kärr” och Sänkegölen, en bottenlös fiskelös göl där Skraddarp – Stengårdshult – och Väsjötorp gränsar intill. Jakten bedrevs som smygjakt och enda syftet var att skaffa kött antagligen i första hand fågel. Axel hade bara hagelskott i sin Husqvarna medan Alvar hade ”Brenneka” i en enkelpipig 16 – kalibrig av typ Mauser för två skott. Innan de hittade älgspåret sköts en räv och en råbock, av vem av dem vet jag ej. Så kom de på spåret efter en stor älg. Axel tyckte att spåren visade för stor älg men gemensamt beslöt de att åtminstone ”titta pån”. Alvar skulle stå i förhåll och Axel tog an ”nattslagen”. På väg till passet stötte Alvar älgen ur daglegan och sköt snett bakifrån, en halvbra träff i våm och lungspetsen.

Efter att ha väntat någon timma började eftersöket. Blod, och tätt mellan skithögarna talade sitt för dem tydliga språk.

Efter en kilometers spårning hittades älgen död i Sänkegölen. Och nu började själva arbetet. Med omänskliga ansträngningar fick de upp älgen på någorlunda torr mark, ”räntade ur” och täckte över den med starr och vass. Så började hemfärden för att skaffa hjälp med hembärningen av allt kött. Hjälpen bestod av ”Puken” alias Simon Bengtsson, Theodor i Skruvhult, hans granne Albert som ej var jägare men fick gå med ”för han va så jävla stark”. Johan i Haddemålen skulle möta på ungefär halva vägen, vid Höganskogs källa.

På förnatten flåddes och grovstyckades älgen, packades i säckar av hemvävt tyg. Fem bördor om ungefär fyrtio kilo i varje. Våm, skinn och övrigt lades i gamla säckar tillsammans med stenar och sänktes i den bottenlösa gölen. Där gjordes ett misstag. För lite sten i en säck, mera om detta senare. Så började hemfärden en sträcka på omkring en mil. Bördorna bars högt på nacken. Lät man dem glida ned mot röven var man såld, då tröt orken. Med jämna mellanrum ”pustade” karlarna. Lintern gick runt, nytt snus lades in och färden gick vidare. Vid Höganskogs källa mötte Johan upp. Männen åt, drack källvatten och brännvin. Där inträffade en episod som ingen av dem någonsin glömde. Styrkt av ”Livets vatten” och Stundens allvar sjöng Theodor med hög klar stämma.

Källa så klar
Vatten du har
Tidernas torka
Aldrig dig när

Och där gjordes misstag nummer två. ”Puken” tappade sin kniv. En finnpukko, med hårklädd slida. Enligt honom själv ”hår från en finnkärringemus”.

På morgonen var allt köttet på plats och där skulle berättelsen kanske slutat om inte Ingvar i Kirken hittat kniven och om inte en av säckarna i gölen flutit upp och hittades av Simon i Väsjö, som polisanmälde saken. Och därvid kommer ”ordningsmaktens upprätthållare” in i bilden. Beredda att tillsammans med ortens storbönder och skvallerkärringar klara upp det hela. När ”Puken” fick reda på att Ingvar hittat kniven kom han till Kirken och köpte den under motivering att unga sa inte ha kniv, de kan lätt skära sej”. Han betalade en hel krona, en förmögenhet för en torparunge på den tiden. Därmed var det beviset ur värden. Men polisen jobbade på, livligt påhejade av de som inget viste, de som visste någonting lät ”maten tysta mun”.

Svart och segt var köttet efter Sänkegölsälgen, och efter att ha legat bukskjuten en längre tid hade köttet fått en säregen smak. Men tillsammans med god matlust, krösamos och potäter var det fullt ätbart.

De som först blev misstänkta var Eskil i Lorsäng och Pelle Alm i Fagernäs.

Båda voro skitlyckliga över att någon trodde att de hade kunnat utföra sådana bedrifter. Deras rykte som jägare inskränkte sig till ”ikoningskötter”. Förhör av polisen hölls med dem utan resultat.

Vid brottsplatsen hittades en kaffekopp på en tallgren. I Kirken fanns resten av servisen. Oskar kunde dock bevisa att han skrätt bjälken där på våren innan och glömt koppen. Därmed var detta beviset ur värden. När poliserna kom till Pukstugan varnade hunden i god tid. På spisen stod en köttgryta på kokning. Kvickt satte "Puken" in deb i torkungnen under spisen. När poliserna kom in i stugan låg han i sängen handikappad av ryggskott och diverse farsoter, om jakt eller dess utövande visste eller förstod han inget. En av polismännen påpekade att han höll ju jakthund så nog bedrev han väl jakt alltid.

"Dä ä Norman i Tranås hynna" som jag för åt honom, var "Pukens" svar.

Huruvida förhör hölls i Haddemålen vet jag inget om, i så fall säkert utan resultat. Och poliserna tröttnade, och några oäkta ungar föddes på trakten så skvallerkärringarna fingo annat att reda ut exempel vem eller vilka som var far till dessa. Och Sänkgölsälgen åts upp av hungriga ungar, och skogsmän som sköljde ned svartköttet med hemkockt till vardags och "Östgöta sädes" vid högtidliga tillfällen.

Men hornet fanns kvar. När älgen sköts var den mitt uppe i fejningen av basthuden som hängde som "blodiga mattasor kring huvudet", allt enligt skytten.

Sedermera skänktes hornet som pris vid en skjutning och vanns av skogsarbetaren Harry Sparv. Och i klubbstugan hänger det nu och kan beskådas av sentida ättlingar som med hjälp av bilar – traktorer och höghastighetskulor "beskattar" älgstammen.